

Lucam

per hoc q nullus ascendet in celum / nisi qui a peccato resur-
 xerit. Eph. v. d. Surge qui dormis et exurge a mortuis et
 illuminabit te christus. In bethania vero ascensurus et bene-
 dicitur discipulos eduxit / ad significandū q nemo dignus est
 ascensione vel dei benedictioe nisi fuerit in obedientia. Unde
 Phil. ij. a. **Et factus**
 factus ē obediēs rē.
 Et iō ascēsurus i cēlū
 eduxit discipulos in
 bethaniā / ut oīderet
 se ascendere. p̄t eos
 qui sūt in die obediē-
 tię. Sicut enī descen-
 dit ut sanaret inobe-
 dientes: ita ascendit
 ut secū traheret obe-
 dientes. Et nota qz
 sicut bethania in la-
 tere montis oliueti ē
 sita: sic ecclesia in la-
 tere christi fundata:

Explicit euāgelii s̄m Lucā:

qz de latere eius fluxerūt ecclesie fundamēta. i. duo p̄ncipalia
 sacramēta. s. eucharistię et baptismatis: quibus simpliciē na-
 scitur et ita nutritur. Christus autem mons oliueti / de cuius
 vertice: id est altitudine deitatis spiritualis unctio emanat:
 id est gratia spiritus sancti / suos etiam illuminat et eis pacem
 p̄stat: Ramus enī oliuę pacē designat. Illud qz non vacat
 a mysterio q bethania quidecim stadij distat a hierusalē. Et
 p̄t esse triplex significatio / septē et octo. Possūt enī signifi-
 care nouū et vetus testamētū: vel vitā presentē et futurā: vel se-
 primā etatē et octauā. **Diē qz a / Eduxit autē eos. i. disci-**
 pulos. **Et oras / ciuitatē.** Sic oportet exire de mūdo q hie
 dei b̄dictionē desiderat. **In bethaniā:** quę interpretat
 domus obediētię: quę in monte oliueti sita est: qz obedientia
 iuncta debet esse misericordię et paci: quę duo per oliuā desi-
 gnant. **Et eleuatis manib⁹ suis b̄dixit eis:** cō-
 firmās eis quā prius dederat p̄tatem benedictiōis et virtutē.
Eccj. xxxvj. c. Da mercedē dñe sustinentib⁹ te / vt p̄betę tui
 i. p̄dicatores tui fideles inueniant in sua p̄dicatione: et exau-
 di oīones suoz tuoz / s̄m b̄dictionē aaron da p̄lo tuo. **Mu-**
meri. vj. d. Sic b̄dicentis filijs israel et dicentis: **B̄dicat tibi**
domin⁹ et custodiat te: ostēdat dñs faciē suā tibi et misereat tui:
 puertat dñs vultū suū ad te et det tibi pacē. **Ter dicit dñs:** qz
 oīs b̄dictione a tota est trinitate. **Et factū est dñs b̄di-**
ceret illis: repēte recessit ab eis: et ferebat in celum:
 batulis nubib⁹ / non ab angelis / s̄ virtute p̄pria: tñ cum ange-
 lis comitātib⁹ ipsū et tubilātib⁹. **Enī p̄s. Ascēdit dñs in iu-**
 bilatiōe / et dñs i voce tube. **iii. Reg. ij. b.** Ascēdit helias per
 turbine in celū. **Et ipsi adorātes regressi sūt i hie-**
rusalē: vbi p̄missionē p̄ris iussi sūt expectare s̄ **Cū gau-**
dio magno. Gaudebāt enī apli p̄t dñi sui glorificationē:
 p̄pter diaboli humiliationē: p̄pter iudeoz p̄fusionē: p̄pter ge-
 neris humani factā redemptionē: p̄pter angelicę ruine repa-
 rationē. **Nota qz discipuli secuti sunt dñm vsqz ad locū vnde**
ascēdit: et qz p̄cesserūt cū eo sequētes crucifixū: id ecclesia re-
 p̄sentās hāc eoz p̄cessionē / singulis dñicis dieb⁹ p̄fert in p̄-
 cessionē verillū crucis: ac si dicat: seq̄r crucifixū. **Ecce q̄re ve-**
pillū crucis p̄fert. Sed q̄re refert cū dñs cū discipulis suis nō
 redierit: Quia licet ascenderit in celum nec redierit dñs cum
 eis corpālē: tñ ipse idē ait: **Ego vobiscū sū vsqz ad p̄sumatio-**
nē seclī: **Matth. viij. d.** **Et erāt sp̄ i tēplo laudātes**
et b̄dicentes deū. **Veda.** Quia dñm p̄ triumphū resur-
 rectionis eglos vidēt penetrare. **Itē expectātes dñm p̄missionē.**
s. xj. e. **Et vos similes hoib⁹ expectātib⁹ dñm suū qñ reuer-**
sat a nuptijs. **Nota qz lucas a sacerdotio icēpit et i eodē t̄m-**
nar. i. i laude et b̄dictionē apostolorū: qd ad sacerdotiū per-
tinet: merito q̄ in figura aialū fortitus est formā vituli rē.

Postilla domini Hugonis Cardinalis super euāgelium s̄m Lucam explicat.

Reuerēdissimi in christo patris et dñi dñi Hu-
gonis rē. Cardinalis in Postillam sup euāgelii
s̄m Johannem: Prologus.

Ego ex ore altissimi / p̄dij / p̄mogenita an-
 te omnē creaturā: Ego feci in celis vt oriret lu-
 men indeficiēs: et sicut nebula text omnē carnē.
 Ego in altissimis habito / et thron⁹ meus in co-
 lumna nubis. Verba sunt sapiētię. i. filij: **Eccj.**
xxij. a. **Ex** qbus materia et diuissio huius libri plenarie de-
 monstratur. In hoc siquidem libro agitur de duplici p̄cessio-
 ne: **Una** filij: altera creature / a p̄mo fōte omnīū. i. patre: et de
 reductione creature rationalis ad ipsum patrem per christū
 mediatorē: s̄m q dicitur **Joh. xij. a.** **Nemo** venit ad patrē
 nisi per me. **Et merito:** sic enī p̄ueniebat: vt sicut per verbum
 pater omnia condiderat: ita per ipsum omnia restauraret: vt
 dicit **Aug⁹.** In p̄mo igitur q dicit sapiētiā: **Ego** ex ore al-
 tissimi prodij: notatur filij generatio / et eiusdē a patre distin-
 ctio. Per p̄nomen enim p̄ime persone intelligit manifeste
 persona filij de se loquentis. Per hāc p̄positionē: ex / notat
 duo. i. distinctio p̄sonalis et identitas essentialis. Cū enī om-
 nis p̄positio sit transitiva / ex cōmuni natura p̄positiōis
 notatur distinctio p̄sonalis inter patrem et filium. Sed ite-
 rum quia hęc p̄positio: ex / notat habitudinē causę essentialis
 quę saluatur in causato: ex speciali natura huius p̄positi-
 tiōis: ex / notatur identitas essentialis inter patrem et filium.
 Per os autem altissimi s̄m p̄p̄iam rationem intelligendi no-
 tat pater: penes quem residet auctoritas p̄ncipij: per quā
 ipse est ens a nullo et p̄ncipiū aliorum. **Hęc** per hoc ponitur
 ordo in trinitate: vt pater sit maior / filius minor / sp̄s sanctus
 minor: vt mentiti sunt nestorius et arrius: nisi forte ordo na-
 ture: sic dicit **Aug⁹.** **Qui** ordo non ponit gradus in personis
 s̄m essentialē: sed tñ ordinem personarū s̄m p̄p̄ietates per-
 sonales quibus persone adinuicem distinguunt: vt p̄sona pa-
 tris sit quę a nullo est et a qua alię: persona filij quę ab alio est
 et a qua alia: persona sp̄s sancti quę ē ab alia / et a qua nulla:
 Et s̄m hunc ordinem p̄p̄ietatis dicitur pater altissimus: nec
 tñ filius vel sp̄s sanct⁹ inferior illo: sicut dicit **Augustinus.** **Cui⁹**
 ratio talis est: quia in patre est p̄p̄ia notio notans dignitatē
 p̄ncipij: cui nulla p̄ correlatiōē respondet in filio vel sp̄s
 sancto p̄p̄ietas: quę notet inferioritatem. **Item** per hoc q
 ponitur tibi os cum verbo prodeūdi / cum dicitur: **Ego** ex ore
 prodij: notatur diuina natura prout est in patre: s̄m quam
 cōsideratiōē ipsa est p̄p̄ie effundens verbum quasi fons ri-
 uulum eiusdem nature. Sic enī probat **Anselmus** cōtra gre-
 gos in libro de processione sp̄s sancti: unitatem essētię in tri-
 bus personis. i. per exemplum fōtis qui derivatur in riuum /
 et colligitur in lacum / et semper manet aqua eiusdem essētię
 vel nature: cum tñ non possit dici fons est riuulus vel lacus:
 vel riuulus est fons vel lacus: vel lacus est fons vel riuulus.
 Et bene dicit: **Ex** ore prodij: nō ex natura vel essētia: quia
 verbi et sapiētię manifestatio p̄p̄ie est ab ore. Per prodij au-
 tem notat exitus verbi a patre. **Et** ita in hoc verbo: **Ego** ex
 ore altissimi prodij / notatur expresse p̄ima pars huius libri:
 in qua agitur de eterna generatione filij a patre. Per hoc qd
 sequitur: **Primogenita** ante omnē creaturā / notat quidā or-
 do: si tñ ordo debeat appellari inter verbi generationē eternā
 de patre et exitum creature a patre per verbum ab eterno ge-
 nitum. **Eternitas** enī in ratione mensurę p̄ior est quo et tem-
 pore: sic dicit **Boetius** in libro de consolatiōe. **Est** enī eternitas
 mensura sine principio et fine. **Et** cum est mensura sine fine: nō
 sine principio. **Tempus** est mensura habens finem et princi-
 pium. **Et** sic considerata eternitas in ratione mensurę habet
 quēdam ordinem ad eū qd sua duratiōe includit et eū tem-
 pus. **Et** hic ordo notatur per hoc nomen / **primogenita:** **Mon-**
enī dicitur q notat ordinem filij procedentis ad creaturam
 procedētem: sed mensurę generatiōis filij ad mensuram tem-
 poralis processionis creature a patre per verbum. **Et** hoc idē
 significat hęc p̄positio ante. **Nō** enī dicit ip̄s / sed eternitatis
 S B durationē. **Enī**

Prologus

durationem. Unde sensus est: Ego prodij a patre primogenita ante omnem creaturam: id est sum genita ab eterno a patre a quo per me temporaliter processit omnis creatura. Et ita per hoc conuenienter notatur secunda pars huius libri: in qua agitur de fluxu creaturarum a patre per verbum. Et incipit ibi: **Omnia per ipsum facta sunt.** Per hoc quod sequitur: **Ego feci in celis ut oriretur lumen indeficiens:** notatur tertia et quarta et quinta et sexta pars huius libri: in qua agitur de temporaliter uerbi ueritate et alijs tribus. Sicut enim dicit Johannes Damascenus: **Celum est continentia uisibilium et inuisibilium creaturarum:** Nam extra celum nulla creatura est. Solus deus non includitur celo propter infinitatem suam immensitatem suam essentiam: Ipse est in seipso modo: sicut ante quod fieret mundus: et hoc soli deo conuenit: sicut uult Augustinus. In celo igitur materialiter intelligitur cooperetur ecclesia: que claudit uisibilia quantum ad partem militantem: et inuisibilia quantum ad partem triumphantem. Ortus autem luminis in celo materiali uideamus quadrupliciter. Primus est ortus solis qui ex se lumen habet et alias stellas sua claritate illuminat. Unde per ortum solis significatur ortus christi temporaliter: qui ex claritate sue diuinitatis illuminat omnem hominem uenturum in hunc mundum. Item alius est ortus luminis in celo materiali: id est lumen: que lumen habet a sole: et dat ipsum alijs illuminando inferiora. Item est tertius ortus luminis in celo: id est luciferi: qui habet lumen a sole clarior ceteris stellis: quia uicinius illuminatur a sole: sed non dat ipsum lumen receptum alijs: quia non illuminat irradiando inferiora: sed tamen ostendit solem qui illuminat orbem terre esse in sanis. Item est quartus ortus luminis in celo. scilicet stellarum minorum: que quidem lumen recipiunt a sole: sed non transfundunt alijs: sed neque sicut lucifer lumen solis uicinum esse ostendit: sed tamen in illud lumen acceptum a sole fulgent. Per hoc quadruplex lumen significatur ea que in quattuor partibus continentur. Nam in tertia parte agitur de temporaliter ueritate christi: que per ortum solis significatur. Per ortum luciferi significatur ortus iohannis baptiste: qui christum in sanis esse ostendit: de quo agitur in quarta parte: ibi: **Fuit homo missus etc.** Per ortum lune que lumen recipit et transfundit: significatur uocatio apostolorum: qui gratiam a christo receptam transfuderunt alijs predicando sanando miracula faciendo. Unde eis dixit dominus: **Vos estis lux mundi: Matth. v. b.** Item in eodem: **Sic luceat lux uestra coram hominibus ut uideant opera uestra bona etc.** Et de hoc agit in quinta parte: que incipit ibi: **Quersus autem iesus et uides eos sequentes se: dicit eis: quid queritis etc.** In sexta parte agitur de predicacione christi et miraculis eius: que communitur per totum ad omnes homines saluandos: quod significatur in ortu stellarum: de quo dicitur in Ps. **Lux orta est iusto et rectis corde leticia: id est fidei cognitio intellectum illuminans et affectum inflammans.** Et hec pars incipit in principio secundi capituli: ibi: **Et die tertia nuptie facte sunt in chana galilee.** De hoc quadrupliciter ortu luminis dicitur Eccl. xliij. a. **Sol in aspectu annuncians in exitu.** Hoc ad christum pertinet: qui in ortu suo quo factus est uisibilis annuncians diem gratie adesse: et in exitu: id est in morte annuncians diem glorie uicinum adesse: qui mane habet sed non uespere. Postea sequitur: **Triplex sol exurit motes radios igneos in eos exulfans: et refulgens radijs suis obcecat oculos.** Montes dicit omnes fideles propter uite eminentiam. Obcecat quo ad ueritatis comprehensionem: quos omnes sol: id est christus exurit. Et irradiat tripliciter: quod alios irradiat ut sint lumen habentes et lumen manus se ostendentes: sed non alijs dantes: ut iohannes baptista: cuius baptisma nullam gratiam conferebat. Alios irradiat: ita ut sint illuminati et illuminantes: ut apostoli. Alios illuminat: ita ut sint lumen habentes sed non illuminantes: ut simplices. Et hec est quadruplex illuminatio: de qua dicit apostolus. i. Cor. xv. e. **Alia est claritas solis: ecce ortus luminis primi: id est christi: et alia claritas lune: ecce lumen apostolorum: alia claritas stellarum: per hoc tanguntur alie due illuminationes: que abinulcra distinguuntur per hoc quod sequitur: **Stella autem differt a stella in claritate: quia****

iohannes lumen a christo recipiens ostendit lumen eius: alij quo recipientes nihil ostendunt sed tamen in seipsis fulgent per fidem. Sequitur. **Indeficiens: in quo notatur quod non deficit aliquid predictorum luminum: De quo agitur in septima parte huius libri: que incipit. xij. ca. ibi: **Ante diem festum pasche: Ibi enim incipit rogare et facere. p. constantia et indeficientia omnium electorum.** In octaua parte agitur de passione christi: quod notatur per hoc quod sequitur in themate: **Ego sicut nebula texi omnem carnem: id est uirtute diuinitatis latentis in carne eleuauit omnem hominem a terra: id est a terrenis defectibus: sicut nebula uirtute latentis caloris et leuitatis eleuatur sursum a terra.** Postea sequitur. **Ego in altissimis habitans: et thronus meus in columna nubis.** Hic significatur excellentissimus status humane nature quem habuit christus in resurrectione: et habitatur est in iudicio: quod intelligitur per thronum. Et de hoc agitur in nona parte: que incipit. xx. ca. ibi: **Una autem sabati etc.** Et ita in uniuerso in nouem partes diuiditur liber iste. Prima est de eterna uerbi generatione. Secunda de exitu creaturarum a deo creatore. Tertia de uerbi incarnatione quod fit exitus ille creaturarum. Quarta de persequore xviij. de lohanne. Quinta de uocatione apostolorum. Sexta de doctrina et miraculis christi et apostolorum communiter. Septima de confirmatione electorum: que appellatur magnus sermo domini. Octaua de passione. Nona de resurrectione et apparitione. Sic patet materia et diuisio siue continentia huius libri. Interuenit autem auctoritas: id est iohannis euangeliste qui hunc librum scripsit: determinat huius in prologo quem toti libro premitit: qui sequitur.**

Explicit Prologus auctoris.

Eiusdem reuerendissimi patris domini Hugonis Cardinalis etc. Prologi sancti Hieronymi in euangelium secundum Iohannem: Expositio.

Hic est iohannes etc. Hic prologus hieronymi diuiditur in sex partes. In prima commendat iohannem a multis gratijs quas a deo accepit. In secunda commendat eundem ab excellentia intelligentie et scripture sue: que a uerbi diuinitate et eternitate incipit: ibi: **Demique manifestans etc.** In tertia parte determinat hieronymi locum ubi iohannes scripsit euangelium suum et ordinem scribendi secundum hunc in omnibus libris suis: ibi: **Hoc autem euangelium scripsit.** In quarta parte ostendit hieronymi prerogatiua iohannis in exitu a corpore respectu aliorum: qui omnes per passionem exierunt a corpore: ipse autem absque dolore: ibi: **Et hic est iohannes etc.** In quinta determinat quando scripsit hoc euangelium iohannes. scilicet post omnes alios euangelistas: et post reditum de exilio: ibi: **Tu post omnes etc.** In sexta ostendit quare ipse non exposuit hoc euangelium et ordinem eius ad alios libros iohannis: ibi: **Quorum tamen etc.** Commendat ergo hieronymi iohannem: primo a nomine: secundo ab officio: tertio a dignitate: quarto a consanguinitate. **Dicit ergo: a. Hic est iohannes.** Hic scripsit euangelium: b. **Est iohannes.** i. in quo est gratia non solum generalis que gratiam facit deo: sed specialis que familiarior fuit christo: imo et singularis: quod homo consanguineus suscepit: et supra petrus dominus in egra recubuit: ubi per ceterum aqua scientie preminent

Incipit Prologus Hieronymi in euangelium secundum Iohannem.

Hic est iohannes euangelista: uir ex discipulis domini: qui uirgo electus a deo est.

na est esse discipulum christi: quem tamen iudei et multi christiani renouit. **Uir. j. tr. f. Tu discipulus illi sis: nos autem moysi discipuli sumus.** **Qui ergo electus a deo est.** Hic laudatur a prerogatiua consanguinitatis. **Et potest diuersimode legi. Primo sic.**

Qui existens